

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 555/2013-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. marca 2014 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť M. B., zastúpenej advokátom JUDr. Pavlom Dlhopolčekom, Advokátska kancelária, J. Reka 13, Žilina, pre namietané porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 D/765/85 po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 232/09-30 z 11. novembra 2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo M. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 D/765/85 po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 232/09-30 z 11. novembra 2009 **p o r u š e n é b o l o .**

2. M. B. **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Čadca **p o v i n n ý** vyplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Okresný súd Čadca je p o v i n n ý uhradiť M. B. trovy konania v sume 275,94 € (slovom dvestosedemdesiatpäť eur a deväťdesiatštyri centov) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. Pavla Dlhopolčeka, Advokátska kancelária, J. Reka 13, Žilina.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 555/2013-8 z 12. novembra 2013 prijal na ďalšie konanie sťažnosť M. B. (ďalej len „sťažovateľka“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Čadca (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 D/765/85 po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 232/09-30 z 11. novembra 2009.

Ústavný súd výzvou z 12. decembra 2013 požiadal predsedníčku okresného súdu o vyjadrenie k sťažnosti a zaslanie spisu. Predsedníčka okresného súdu listom sp. zn. Spr 2503/13 súhlasila s upustením od ústneho pojednávania, zaslala vyžiadaný spis, avšak k obsahu sťažnosti sa nevyjadrila. Právny zástupca sťažovateľky v sťažnosti vyslovil súhlas s upustením od ústneho pojednávania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 D/765/85.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazuje postupovať v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou

judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

Ústavný súd sa podrobnejšie nezaoberal hodnotením danej veci podľa uvedených kritérií, pretože tak urobil už v náleze č. k. I. ÚS 232/09-30 z 11. novembra 2009, ktorým vyslovil, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v dedičskom konaní vedenom pod sp. zn. 4 D/765/85 porušené bolo, a okresnému súdu prikázal konať v tomto konaní bez zbytočných prietáhov.

Ústavný súd poukazuje na to, že už len trvanie napadnutého konania – viac ako 28 rokov – je samo osebe celkom jednoznačne neprimerané a ako celok ho možno považovať za nezlučiteľné s imperatívom ustanoveným v čl. 48 ods. 2 ústavy (podobne napr. IV. ÚS 260/04, III. ÚS 262/07, II. ÚS 3/09, III. ÚS 254/09). Takáto zdĺhavosť konania totiž predlžuje stav právnej neistoty dotknutej osoby do tej miery, že sa jej právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (mutatis mutandis I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07).

Pri hodnotení postupu okresného súdu v danej veci preto ústavný súd prihliadol najmä na skutočnosť, že napriek tomu, že už raz prikázal okresnému súdu v danej veci konať, okresný súd neorganizoval svoj procesný postup tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a skončená (§ 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) a aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa naň fyzická osoba obrátila o rozhodnutie. Vec sa stále nachádza na okresnom súde, a to bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej, keďže proti opravnému uzneseniu okresného súdu č. k. 4 D/765/85-459 zo 7. januára 2014, ktorým bol opravený II. výrok uznesenia okresného súdu č. k. 4 D/765/85-406 z 10. mája 2011, podala sťažovateľka 27. januára 2014 odvolanie.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 4 D/765/85 pretrvávajú zbytočné priesťahy, čím dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľky zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu).

Ústavný súd neprikázal okresnému súdu, aby v zmysle čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy v danej veci konal, pretože ako bolo uvedené, táto povinnosť mu bola uložená predchádzajúcim nálezom ústavného súdu.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti žiadala aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 20 000 € z dôvodov v nej uvedených.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia. Pri jeho určení ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Ústavný súd vzhľadom na doterajšiu dĺžku posudzovaného konania berúc do úvahy konkrétne okolnosti danej veci považoval priznanie sumy 5 000 € sťažovateľke za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde. Uvedenú sumu ústavný súd priznal s prihliadnutím na to, že zo strany okresného súdu ide o pretrvávajúce prieťahy po právoplatnosti nálezu ústavného súdu č. k. I. ÚS 232/09-30 z 11. novembra 2009.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky trovy konania vyčíslil sumou 275,94 €, a to za dva úkony právnej služby.

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) priznal sťažovateľke náhradu trov konania. Základom pre výpočet náhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2012 v sume 781 €. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2013 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti) po 130,16 €. Ďalej má právny zástupca sťažovateľky aj nárok na náhradu režijného paušálu 7,81 € za jeden úkon podľa vyhlášky. Náhrada trov konania, ktorú ústavný súd priznal sťažovateľke, spolu predstavuje sumu 275,94 €.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. marca 2014